

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Факультет морського права

кафедра адміністративного та конституційного права

Код РНПД _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з НГП

Слободян С. О.

_____ 202__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДЕЛІКТНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

PROGRAM OF DISCIPLINE
TORT OBLIGATIONS

рівень вищої освіти _____ Бакалавр _____
(перший (бакалаврський) / другий (магістерський))

тип дисципліни _____ Обов'язкова _____
обов'язкова / вибіркова

мова викладання _____ Українська _____
українська / англійська

Робоча програма навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» є однією з складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 08Право, спеціальності 081Право, освітня програма «ПРАВО».

«04» листопада 2023 року – 20 с.

Розробник: **Ломакіна Олена Анатоліївна**, доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та конституційного права

Проект робочої навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» узгоджено з гарантом освітньої програми.

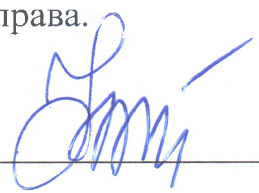
Гарант освітньої програми «ПРАВО» –

кандидат політичних наук, доцент Ломжець Ю. В.

Проект робочої навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» розглянуто на засіданні кафедри адміністративного та конституційного права.

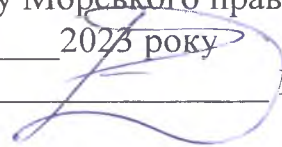
Протокол № 5 від «12» листопада 2023 року

В.о. зав. кафедри –

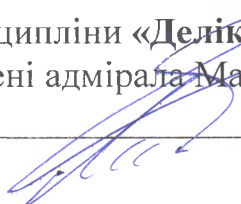
доктор політичних наук, професор Ніколаєнко Н. О.

Проект робочої навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» розглянуто Навчально-методичною комісією факультету Морського права.

Протокол № 5 від «15» листопада 2023 року

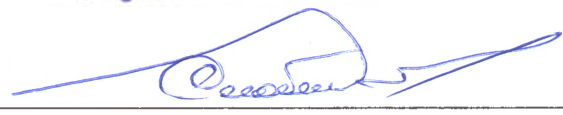
Голова Навчально-методичної комісії – Бараненко Д. В.

Проект робочої навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» погоджено з навчальним відділом НУК імені адмірала Макарова

Голова відділу – Лабарткава А. В.

Проект робочої навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» розглянуто Навчально-методичною радою НУК імені адмірала Макарова

Протокол № 10 від «27» листопада 2023 року.

Голова НМР НУК – Слободян С. О.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>1. Опис навчальної дисципліни</i>	6
<i>2. Мета вивчення навчальної дисципліни</i>	7
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	7
<i>4. Очікувані результати навчання</i>	7
<i>5. Програма навчальної дисципліни</i>	8
<i>6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування</i>	13
<i>7. Форми поточного та підсумкового контролю</i>	15
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання</i>	18
<i>9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна</i>	18
<i>10. Рекомендовані джерела інформації</i>	19

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Деліктні зобов'язання» являється *невід'ємним складником формування професійної компетентності* бакалаврської підготовки студентів, які здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр» за спеціальністю «081» Право.

Предмет навчальної дисципліни складає вивчення та дослідження умов, специфіки окремих видів недоговірних зобов'язань; аналіз умов, підстав та видів недоговірної відповідальності, відпрацювання навичок застосування норм, що регламентують ці відносини; суспільних відносин, які виникають внаслідок специфічного юридичного факту - смерті фізичної особи (оголошення фізичної особи померлою) і опосередковують перехід прав та обов'язків цієї особи до інших осіб – спадкоємців.

В межах навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» вивчаються: загальні положення про недоговірні зобов'язання; поняття, види, особливості правового регулювання; поняття, склад, підстави виникнення недоговірних зобов'язань; правова характеристика публічної обіцянки винагороди; поняття та особливості цивільно-правових зобов'язань, що виникають із односторонніх правомірних дій; правове регулювання зобов'язань, що виникають у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави; поняття зобов'язання з безпідставного збагачення та його особливості, принципи спадкового права, джерела спадкового права, елементи спадкових правовідносин, поняття відкриття спадщини та правове значення, відмінність спадкування за законом від спадкування за заповітом, порядок прийняття спадщини.

Ключові слова: цивільно-правові зобов'язання, недоговірні зобов'язання, шкода, кредитор і постраждалий, боржник і заподіювач шкоди, деліктоздатність, відшкодування шкоди, поняття вини, презумпція вини, протиправна дія, бездіяльність, причинний зв'язок, конкуренція позовів, підстави звільнення від відповідальності, строки.

Abstract

The educational discipline "Tortious Obligations" is an integral component of the formation of the professional competence of undergraduate students who obtain the educational qualification level "Bachelor" in the specialty "081" Law.

The subject of the academic discipline is the study and research of conditions, specifics of certain types of non-contractual obligations; analysis of the conditions, grounds and types of non-contractual liability, practicing the skills of applying the norms regulating these relations; social relations that arise as a result of a specific legal fact - the death of a natural person (declaration of a natural person as deceased) and mediate the transfer of the rights and obligations of this person to other persons - heirs.

Within the educational discipline "Tortious Obligations" the following are studied: general provisions on non-contractual obligations; concepts, types, features of legal regulation; concept, composition, grounds for non-contractual obligations; legal characteristics of a public promise of reward; concepts and features of civil legal obligations arising from unilateral lawful actions; legal regulation of obligations arising in connection with the acquisition and preservation of property without a sufficient legal basis; the concept of obligation from unjust enrichment and its features, principles of inheritance law, sources of inheritance law, elements of inheritance legal relations, the concept of opening an inheritance and its legal meaning, the difference between inheritance by law and inheritance by will, the procedure for accepting inheritance.

Key words: civil law obligations, non-contractual obligations, damage, creditor and victim, debtor and causer of damage, tort capacity, compensation for damage, concept of guilt, presumption of guilt, illegal action, inaction, causal connection, competition of claims, grounds for exemption from responsibility, terms.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання / заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>08 Право</i> (шифр і назва)	Обов'язкові компоненти освітньої програми Цикл професійної підготовки	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	
Електронний адрес РПНД на сайті Університету –	Спеціальність <i>081 Право</i> (код та найменування) Освітня програма <i>«ПРАВО»</i> (найменування)	Семестр	
		6-й	
		Лекції	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		15 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
Загальна кількість годин 90 годин		15 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4	Ступінь вищої освіти: перший(бакалаврський) Бакалавр / Bachelor	Самостійна робота	
		60 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання: –	
		Вид контролю: Іспит	
		Форма контролю: Поточний – комбінований . Підсумковий – усний .	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» є глибоке засвоєння знань з правового регулювання зобов'язань, які виникають з недовірних зобов'язань та заподіяння шкоди протиправними діями суб'єктів цивільно-правових відносин (деліктних зобов'язань), формування у студентів уявлення про майбутню професію юриста та відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- ФК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
- ФК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- ФК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Деліктні зобов'язання» є сформувати систему спеціальних знань з питань визначення деліктних зобов'язань, розкрити поняття про предмет і систему деліктних зобов'язань, їх елементи, суб'єктний склад, підстави виникнення, зміст деліктної відповідальності, її особливості та роль у суспільних відносинах, правові підстави виникнення деліктних зобов'язань, застосування норм ЦКУ до окремих видів деліктних порушень і відшкодування шкоди.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою до вивчення навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» є оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення наступних дисциплін: «Теорія держави і права», «Римське право», «Історія держави і права», «Цивільне право (загальна частина)» та ін.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

Програмні результати навчання:

- ПР01. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

- ПР07. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- ПР09. Володіти базовими навичками риторики. Донести до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.
- ПР16. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

5. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Загальні положення про недоговірні (деліктні) зобов'язання

ТЕМА № 1. Недоговірні (деліктні) зобов'язання: поняття та загальна характеристика

Поняття, ознаки недоговірних зобов'язань. Абсолютне право та абсолютний обов'язок. Функції недоговірних зобов'язань: відновлювальна, примусова, превентивна. Відмінність недоговірних зобов'язань від договірних. Структурні елементи позадоговірних зобов'язань: суб'єкт, об'єкт, зміст. Особливості суб'єктного складу. Кредитор і постраждалий. Боржник і заподіювач шкоди. Деліктоздатність. Відшкодування шкоди. Права й обов'язки суб'єктів недоговірних зобов'язань. Зобов'язання, що виникають із заподіяння шкоди правомірними діями.

Література [3; 4; 6–10; 12; 13; 16; 22; 26].

ТЕМА № 2. Загальні підстави відповідальності за шкоду, завдану неправомірними діями

Особливості деліктної відповідальності. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоду. Значення умислу, необережності, грубої необережності. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала власну цивільну відповідальність.

Елементи складу цивільного правопорушення; протиправна поведінка, шкода; причинний зв'язок між шкодою і протиправною поведінкою; вина. Протиправне порушення (делікт), протиправна дія, бездіяльність. Шкода майнова, немайнова (моральна).

Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Поняття моральної (немайнової) шкоди. Підстави для компенсації моральної (немайнової) шкоди. Суб'єкти компенсації моральної (немайнової) шкоди. Визначення розміру компенсації за моральну (немайнову) шкоду. Сучасні методики грошової оцінки розміру моральної (немайнової) шкоди. Специфіка окремих видів компенсації моральної (немайнової) шкоди та строки позовної давності при компенсації. Відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи.

Причинний зв'язок між протиправною поведінкою та шкодою; поняття вини; психічне ставлення; умисел і необережність; умисел прямий і евентуальний; необережність проста і груба; необізнаність. Презумпція вини.

Види (система) деліктних зобов'язань.

Література [1–3; 6–13; 15; 16; 19–26].

ТЕМА № 3. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи

Поняття та елементи зобов'язань, що виникають зі створення небезпеки, їх значення, запобіжний характер, структурні елементи.

Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи: вжиття невідкладних заходів усунення загрози; відшкодування завданої шкоди; заборони діяльності, яка створює загрозу. Стаття 50 Конституції України.

Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи.

Література [3; 4; 7; 9; 10; 16].

Змістовий модуль 2. Зобов'язання із заподіяння шкоди

ТЕМА № 4. Відповідальність за шкоду, завдану особами з різними вадами дієздатності

Відшкодування шкоди, завданої малолітньою, неповнолітньою особами. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності. Відшкодування шкоди, завданої кількома малолітніми, неповнолітніми особами.

Відшкодування шкоди батьками, позбавленими батьківських прав. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною фізичною особою. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та(або) не могла керувати ними.

Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала власну цивільну відповідальність.

Література [9; 10] .

ТЕМА № 5. Відповідальність юридичної або фізичної особи за шкоду, завдану їхнім працівником чи іншою особою

Поняття та правова підстава відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою. Стаття 1172 ЦКУ.

Наявність трудових відносин; виконання функціональних (трудових) обов'язків; час виконання; договір підряду чи надання послуг.

Протиправна дія; шкода; бездіяльність; причинний зв'язок; вина заподіювача шкоди – організації (юридичної особи), фізичної особи.

Література [3–5; 7; 9; 10]

ТЕМА № 6. Відповідальність за шкоду, завдану органами влади та їх посадовими особами

Поняття шкоди, завданої фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування при

здійсненні ними своїх повноважень. Поняття шкоди, завданої фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю посадової або службової особи органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування при здійсненні нею своїх повноважень. Поняття шкоди, завданої фізичній або юридичній особі в результаті прийняття органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування нормативно-правового акта, що був визнаний незаконним і скасований. Стаття 56 Конституції України: право кожного на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Суб'єкт, об'єкт, зміст зазначених порушень. Кредитор, боржник. Посадові та службові особи. Особливості визнання діяльності (бездіяльності), актів незаконними. Вина. Держава Автономна Республіка Крим, орган місцевого самоврядування як боржник. Обсяг, межі відшкодування шкоди. Шкода і причинний зв'язок між шкодою та діями (бездіяльністю) органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадових або службових осіб.

Література [3; 4; 9; 10]

ТЕМА № 7. Відповідальність за шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду

Поняття шкоди, завданої фізичній особі внаслідок її незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування як запобіжного заходу тримання під вартою або підписки про невиїзд, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт. Право на відшкодування шкоди, завданої фізичній особі незаконними діями органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду виникає в разі ухвалення судом виправдувального вироку, скасування незаконного вироку суду, закриття кримінальної справи органом попереднього (досудового) слідства, а також закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення.

Закриття справи на підставі закону про амністію або акта про помилування; самообмова. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі внаслідок ухвалення судом незаконного рішення в цивільній справі. Шкода, завдана фізичній або юридичній особі внаслідок іншої незаконної дії або бездіяльності чи незаконного рішення органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду.

Суб'єкт, об'єкт, зміст зазначених порушень; шкода; незаконні дії; причинний зв'язок між незаконними діями та шкодою, вина.

Порядок відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду.

Література [4; 8–10; 13]

ТЕМА № 8. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки

Поняття шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Поняття джерела підвищеної небезпеки. Діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, механізмів та обладнання з використанням і зберіганням хімічних, радіоактивних, вибухо-, вогнебезпечних та інших речовин з утриманням диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо, що створює небезпеку для особи, яка цю діяльність здійснює, та інших осіб.

Позиції щодо поняття джерела підвищеної небезпеки. Теорія діяльності. Теорія об'єктів. Судова практика.

Підстави відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. Шкода; протиправність діяльності, пов'язаної з підвищеною небезпекою для оточення; причинний зв'язок між джерелом підвищеної небезпеки та шкодою, що настала.

Суб'єкт, об'єкт, зміст. Власники; спільні власники; володільці джерела підвищеної небезпеки. Недбалість власника (володільця) джерела підвищеної небезпеки. Межі відшкодування шкоди. Обставини, що звільняють володільця джерела підвищеної небезпеки від відповідальності з відшкодування шкоди.

Взаємодія джерел підвищеної небезпеки; відшкодування шкоди, завданої спільними діями.

Страхування цивільної відповідальності володільців транспортних засобів та інших джерел підвищеної небезпеки.

Література [3–5; 9; 10; 13; 14; 16; 17]

ТЕМА № 9. Відповідальність за шкоду, завдану ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого

Поняття шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Підстави відповідальності. Шкода матеріальна та нематеріальна (моральна). Заробіток, дохід, матеріальні витрати. Відшкодування шкоди, завданої фізичній особі при виконанні нею договірних зобов'язань. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи.

Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Суб'єкт, об'єкт, зміст відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Порядок підрахування відшкодуваної шкоди. Витрати на поховання.

Порядок відшкодування шкоди. Збільшення, зменшення обсягу відшкодування шкоди. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину.

Література [4; 6; 7; 9; 10; 18; 26]

ТЕМА № 10. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)

Поняття та підстави відповідальності за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Законодавче закріплення відповідальності за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг), за цим Законом: суб'єктний склад правовідносин — лише фізичні особи, залежність можливості одержання права на відшкодування збитків і шкоди від наявності конкретних законодавчих норм, які б прямо закріплювали таке право у споживача. Чинний ЦКУ надав таке право фізичним та юридичним особам.

Недоліки товарів (робіт, послуг); недостовірна або недостатня інформація.

Суб'єкт, об'єкт, зміст. Наявність договірних відносин між потерпілим та продавцем. Конкуренція позовів (договірного та позадоговірного). Підстави звільнення від відповідальності. Строки.

Література [3; 4; 7; 9; 10]

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр	ін	ср		л	пр	ін	ср
1	2	3	5	7	8	9	10	11	12	
Модуль 1.										
<i>Змістовий модуль 1. Загальні положення про недоговірні (деліктні) зобов'язання</i>										
ТЕМА № 1. Недоговірні (деліктні) зобов'язання: поняття та загальна характеристика	10	2	2		6	30	2	2		9
ТЕМА № 2. Загальні підстави відповідальності за шкоду, завдану неправомірними діями	10	2	2		6					8
ТЕМА № 3. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи	10	2	2		6					9
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	6	6		18	30	2	2		26
<i>Змістовий модуль 2. Зобов'язання із заподіяння шкоди</i>										
ТЕМА № 4. Відповідальність за шкоду, завдану особами з різними вадами дієздатності	10	2	2		6	60	2	2		8
ТЕМА № 5. Відповідальність юридичної або фізичної особи за шкоду, завдану їхнім працівником чи іншою особою	10	2	2		6					8
ТЕМА № 6. Відповідальність за шкоду, завдану органами влади та їх посадовими особами	8	1	1		6					8
ТЕМА № 7. Відповідальність за шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду	8	1	1		6		2	2		7
ТЕМА № 8. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки	8	1	1		6					7
ТЕМА № 9. Відповідальність за шкоду, завдану ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого	8	1	1		6					7
ТЕМА № 10. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)	8	1	1		6					7
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	60	9	9		42	60	4	4		52
Усього годин	90	15	15		60	90	6	6		78
ІНДЗ	-				-	-				-
<i>Разом за курсом</i>	90	15	15		60	90	6	6		78

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Недоговірні (деліктні) зобов'язання: поняття та загальна характеристика	2	2
2.	Загальні підстави відповідальності за шкоду, завдану неправомірними діями	2	
3.	Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи	2	
4.	Відповідальність за шкоду, завдану особами з різними вадами дієздатності	2	2
5.	Відповідальність юридичної або фізичної особи за шкоду, завдану їхнім працівником чи іншою особою	2	
6.	Відповідальність за шкоду, завдану органами влади та їх посадовими особами	1	
7.	Відповідальність за шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду	1	2
8.	Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки	1	
9.	Відповідальність за шкоду, завдану ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого	1	
10.	Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)	1	
Разом		15	6

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – **1 година на 1 лекцію;**
- підготовка до практичних занять – **2 години на 1 заняття;**
- підготовка повідомлень – **3,5 години на 1 повідомлення;**
- підготовка до написання МКР – **10 годин на 1 роботу;**
- підготовка до іспиту – **10 годин на іспит.**

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	8	3
2	Підготовка до практичних занять	15	6
3	Підготовка повідомлень (2 повідомлення)	7	-
4	Підготовка КР	-	59
5	Підготовка до МКР (2 МКР)	20	-
6	Підготовка до іспиту	10	10
Разом		60	78

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання – способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме:

для всіх видів занять:

- робота з літературою - опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контролюючо-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;

●пояснення - словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;

●дискусія - обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;

●диспут - цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій;

●демонстрування - наочно-чуттєве ознайомлення здобувачів з явищами, процесами, об'єктами в їх природному вигляді;

для лекційних занять:

●лекція - усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;

●бесіда - питально-відповідний метод, завдання якого - спонукати здобувачів до актуалізації відомих і засвоєння нових знань шляхом самостійних роздумів, висновків і узагальнень; різновиди бесіди: репродуктивні (спрямовані на відтворення раніше засвоєного матеріалу), катехізичні (передбачають точне відтворення формулювань, запам'ятовування відповідей), евристичні (підводять здобувачів до самостійних висновків);

●ілюстрування - показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символічному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

●відеометод - використання відеоматеріалів для активізації наочно-чуттєвого сприймання; забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості;

для практичних, лабораторних та семінарських занять:

●вправа - планомірне, організоване, повторне виконання дій із метою оволодіння ними або підвищення їх якості;

●практична робота - метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків; дидактична гра - спеціально створена ситуація (модель реальності) для формування певних практичних навичок та умінь;

●спостереження - тривале цілеспрямоване сприймання об'єктів чи явищ із фіксацією змін, які в них відбуваються, і виявлення на цій основі внутрішніх зв'язків і залежностей, розкриття сутності явищ;

●методи контролю і самоконтролю:

●фронтальне опитування;

●контрольні роботи, твори, диктанти, письмові заліки;

●контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання:

●пояснювально-ілюстративний метод - повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;

- репродуктивний метод - відтворення здобувачем способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом;

- проблемного викладу – постановка викладачем перед здобувачами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей;

- частково-пошуковий - метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання;

- дослідницький - творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів вивчення матеріалу дисципліни є:

- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

В процесі викладання навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» передбачено проведення поточного та підсумкового контролів.

Поточний контроль проводиться на семінарському (практичному) занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначених тем (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання модульних контрольних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Підсумковий контроль проводиться шляхом складання студентами іспиту з дисципліни «Деліктні зобов'язання». При цьому, студент який отримав **60 балів** під час поточного контролю, за його бажанням може бути звільнений від семестрового іспиту і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки іспиту, де студент може набрати **до 40 балів**. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. Так, під час поточного контролю студент може набрати **до 60 балів** шляхом отримання проміжних оцінок. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (відповіді на практичних заняттях, написання есе, виступи із повідомленнями, виконання модульних контрольних робіт).

Критерії оцінювання результатів навчання на практичних заняттях

Відповіді на семінарах (бали)	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
0	Студент не дає відповіді.

Критерії оцінювання захисту повідомлення

Критерії оцінювання	Бали
Візуальний критерій (наявність слайдів презентації у Power Point, якість слайдів, застосування відеоматеріалів)	1
Публічний виступ (вміння триматися перед аудиторією, не зачитування тексту повністю)	1
Зміст повідомлення (наявність чіткої структури повідомлення: вступ, основна частина, висновки; достовірність/ актуальність інформації, посилання на міжнародні акти та дійсний їх аналіз)	2
Орієнтування (правильні відповіді на уточнюючі питання з теми повідомлення)	1
Усього	5

Критерії оцінювання есе

Критерії оцінювання	Бали
Структура (вступ, основна частина, висновок)	1
Креативність у написанні авторського тексту та дотримання правил Академічної доброчесності	2
Логічність викладення своїх думок з проблемного питання з посиланнями на нормативні акти	2
Усього	5

Критерії оцінювання виконання модульних контрольних робіт (далі – МКР)

В процесі викладання навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання» передбачено проведення трьох контрольних заходів, на яких студенти пишуть 3 МКР, де кожна оцінюється до **10 балів**.

Кожна МКР проходить після Змістовного модулю. Відповідно їх три. Кожна МКР складається з трьох блоків. Блок I Тести, блок II Теорія, блок III Ситуація.

Блок «Тести» - містить 10 тестових питань, які оцінюються у 5 балів. Тобто 0,5 за 1 правильну відповідь.

Блок «Теорія» - містить три теоретичні питання, які оцінюються до 3 балів.

Блок «Ситуація» - містить одне ситуаційне завдання, яке оцінюється до 2 балів.

Критерії оцінювання МКР *Теоретичне питання*

	Критерії
1	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
0,5	Відповідь має суттєві помилки, містить неточності, недостатньо обґрунтована, аргументи несформульовані.
0	Студент не дає відповіді.
1	Максимальна кількість балів

Критерії оцінювання МКР

Ситуація

	Критерії
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
1	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0	Студент не дає відповіді.
2	Максимальна кількість балів

Розрахунок балів за написання МКР

Вид завдання	Максимальна кількість балів
I Тести	10x0,5 балів = 5 бали
II Теорія	3x1 бал = 3 бали
III Ситуація	1x2 бал = 2 балів
Всього	10

Розподіл балів, які отримують студенти під час МКР

Змістовий модуль № 1	Змістовий модуль № 2	Сума
T1-T3	T4-T10	20
10	10	

T1 – T10 – відповідні теми змістовних модулів.

Критерії оцінювання виконання КР для заочників

Виконання студентами заочної форми навчання контрольної роботи (далі – КР) оцінюється до **50 балів**.

Контрольна робота складається із п'яти типів індивідуальних завдань:

- Відповідь на два теоретичні питання.** Теоретичне питання виконується письмово, в обсязі, необхідному для надання обґрунтованої відповіді з посиланням на нормативні акти, які використовувалися. За кожну правильну відповідь на теоретичне питання нараховується до 5 балів, тобто 2×5 балів = 10 балів.
- Відповідь на чотири тестових завдань.** За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання нараховується 5 балів, тобто 4×5 балів = 20 балів. Неправильна відповідь на тестове завдання оцінюється в 0 балів.
- Написання есе,** передбачає творчу роботу студента, об'ємом до 5 сторінок з проблемної тематики дисципліни. За написання есе нараховується до 5 балів, тобто 1×5 балів = 5 балів. Критерії оцінювання наведені вище.
- Вирішення ситуаційного завдання.** Завдання виконується письмово, в обсязі, необхідному для надання обґрунтованої відповіді з посиланням на нормативні акти, які використовувалися. За правильне та обґрунтоване вирішення ситуації до нього нараховується до 5 балів, тобто 2×5 балів = 10 балів.
- Написання та захист повідомлення** (повідомлення виконується і здається разом з КР). За написання і захист повідомлення нараховується до 5

балів, тобто 1х5 балів = 5 балів. Критерії написання та захисту повідомлень наведені вище.

Критерії оцінювання результатів за виконання інших завдань

Вид завдання	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Відповіді на практичних заняттях	4х5 =20	2х5=10
Написання есе	2х5=10	-
Захист повідомлення	2х5=10	-
Виконання КР	-	50
Поточний модульний контроль (виконання МКР)	2х10=20	-
Всього	60	60

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1-Т3	Відповіді на практичних заняттях	10	Відповіді на практичних заняттях	5
		Захист повідомлення	5		
		Написання есе	5		
		Виконання МКР № 1	10		
ЗМ 2	Т4–Т10	Відповіді на практичних заняттях	10	Відповіді на практичних заняттях	5
		Захист повідомлення	5		
		Написання есе	5		
			Виконання МКР № 2	10	Виконання КР
Підсумковий контроль		Іспит	40	Іспит	40
Сума			100		100

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна:

1. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Деліктні зобов'язання» для здобувачів вищої освіти.
2. Наповненість групи «Деліктні зобов'язання» в месенджері «Telegram» для дистанційного навчання, електронний варіант практичних завдань, лекцій та іншими матеріалами з навчальної дисципліни «Деліктні зобов'язання».
3. Наочні засоби: слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, відеоматеріали.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Відшкодування матеріальної і моральної шкоди та компенсаційні витрати: нормативні акти, роз'яснення, коментарі / Відп. ред. П. І. Шевчук. — К.: Юрінком Інтер, 1998. — 928 с.
2. Ефимов А., Поповченко А. Моральный вред // Хозяйство и право. — 1995. — № 1. — С. 152–158.
3. Загорулько А. И. Обязательства по возмещению вреда, причиненного субъектам гражданского права. — Харьков, 1996.
4. Зобов'язальне право. Теорія і практика: Навч. посіб. / За ред. проф. О. В. Дзери. — К.: Юрінком Інтер, 1998. — 912 с.
5. Комментарий правил возмещения собственником предприятия, учреждения и организации или уполномоченным им органом вреда, причиненного работнику повреждением здоровья, связанным с исполнением им трудовых обязанностей / Под ред. В. К. Мамутова, Ю. С. Шемшученко. — К., 1996.
6. Саниахметова Н. Возмещение морального вреда субъектам предпринимательской деятельности // Предпринимательство, хозяйство и право. — 1996. — № 5. — С. 2–7.
7. Узагальнення практики розгляду судами України справ по спорах, пов'язаних з відшкодуванням моральної шкоди // Архів Верховного Суду України. — К., 1995.
8. Федияк Г. Шкода як умова відповідальності за делікти в міжнародному приватному праві та вітчизняному цивільному законодавстві // Право України. — 1994. — № 11–12. — С. 38–40.
9. Цивільне право України: Підручник: У 2 кн. / О. В. Дзера (кер. авт. кол.), Д. В. Боброва, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — Кн. 2. — 640 с.
10. Шевченко Я. М. Цивільний кодекс України: У 2 ч.: Наук.-практ. коментар. Ч. 2. — К.: ІнЮре, 2004. — 962 с.
11. Шимон Світлана. Немайна (моральна) шкода юридичної особи: поняття і компенсація // Підприємництво, господарство і право. — 2001. — № 1.
12. Агарков М. М. Возникновение обязательств из причинения вреда // Гражданское право / Под ред. М. М. Агаркова, Д. М. Генкина. — М., 1944.
13. Алексеева Л., Чефранова Е. О возмещении ущерба, причиненного гражданину // Советская юстиция. — 1990. — № 10. — С. 21–24.
14. Антимонов Б. С. Гражданская ответственность за вред, причиненный источником повышенной опасности. — М.: Юриздат, 1952.
15. Иоффе О. С. Избранные труды по гражданскому праву: Из истории цивилистической мысли. Гражданское правоотношение. Критика теории “хозяйственного права”. — М., 2000. — С. 460–508.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Для пошуку *нормативно-правових актів* бажано використовувати: офіційний вебсайт парламенту – Верховної Ради України – <https://www.rada.gov.ua/>
2. Для пошуку *судових рішень в Україні*:
<http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні.
3. Також офіційні сайти:
<http://www.president.gov.ua> - офіційний веб-сайт Президента України;
<http://www.kmu.gov.ua> - офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України;
<http://www.court.gov.ua> - офіційний веб портал судової влади в Україні;
<https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного Суду України;
<http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні;
<http://www.nbuv.gov.ua> - Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського;
<http://www.catalogue.nplu.org> - Національна парламентська бібліотека України.